

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 9/1975-76 med anledning av landstingsman Lasse Wiklöfs m.fl.hemställningsmotion angående ändring av landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk sålunda att miljövärdbyrån skulle överföras från näringsavdelningen till kansliavdelningen.

Med anledning av ovannämnda motion, varöver landstinget inbegärt lagutskottet utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört lantrådet Alarik Häggblom, chefen för näringsavdelningen Tor Mattsson, landskapsagronomen Jan Karlsson, fiskeriintendenten Carl Storå samt miljövärdintendenten Håkan Kulves, värdsamt anföra följande.

I landskapsstyrelsens framställning till landstinget nr 45 av den 29.11 1972 med förslag till landskapslag om landskapet Ålands centrala ämbetsverk nämnes uttryckligen att vattenvårdsfrågorna skulle handläggas av fiskeriintendenten. I betänkande av den 18 december 1972 hade lagutskottet omfattat principen om att vattenskyddet visserligen skulle räknas till miljövärderna men att dock fiskeriintendenten skulle sköta dessa ärenden. Den 10 maj 1973 utfärdades sedan landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Miljövärdbyrån är här hänförd till näringsavdelningen. I riket åter är miljö- och naturvårdsärendena uppdelade mellan inrikesministeriet och jord- och skogsbruksministeriet sålunda att rena miljövärdärenden ankommer på förstnämnda ministerium och jakt- och naturskyddsärenden på sistnämnda ministerium. Till miljövärderna brukar hänföras ärenden angående t.ex. vattenskydd, luftvård, bullerskydd samt skydd mot förgiftningar och farlig strålning. Till naturvärderna åter räknas vanligen t.ex. värderna av och omsorgen om växt- och djurarterna, värderna om landskapsbilden, viltvärderna, planeringsärendena samt den sociala naturvärderna. Om denna uppdelning mellan miljövärdärenden och ärenden angående natur- och viltvård accepteras är det uppenbart att landskapets miljövärdbyrå i mycket ringa omfattning sysslar med miljövärdärenden och att benämningen miljövärdintendent på den ansvarige tjänstemannen vid denna byrå är missvisande.

Utskottet har icke kunnat finna stöd för motionärernas åsikt att enskilda olyckshändelser skulle ha förstört grundvattentäkter i landskapet och än mindre har utskottet förmått inse att graden av hot mot våra grundvattentäkter skulle ha samband med miljövärdbyråns inplacering inom landskapets centrala ämbetsverk.

Det har också klarlagts att varje ansvarig tjänsteman inom landskapsförvaltningen, och detta gäller icke minst tjänstemännen som sysslar med miljövärdfrågor, arbetar helt självständigt, utan inblandningar eller påtryck-

ningar från något håll. Däremot, till följd främst av de begränsade resurserna, synes det viktigt att samarbete, såsom nu också skett, organiseras med andra på de aktuella områdena sakkunniga tjänstemän, såväl inom som utom landskapets gränser. I synnerhet vattenvårdsfrågornas behöriga skötsel torde påkalla insatser från flera håll. I fall vattenskyddsärendena skulle överföras till miljövårdsbyrån, borde uppenbarligen hela verksamheten omorganiseras och personalen förstärkas. Sannolikt skulle inrättandet av en särskild vattenvårdsbyrå i så fall vara en önskvärd åtgärd. Det bör för övrigt i detta sammanhang understrykas, att vattenskyddet på Åland i stort sett i dag anses vara under kontroll inom vattenlagstiftningens ramar. I praktiken kan ändå naturligtvis uppstå diskussioner kring isolerade problem och kring intensiteten av de åtgärder, som bör vidtagas för att avhjälpa missförhållanden. Man får inte heller glömma att det tyvärr sker en naturlig försämring av ytvattentäkter och att åtgärder, som här kan sättas in, närmast måste syfta till att bromsa upp försämringstakten. Flera slag av föroreningar av sjöar och vattendrag skall för övrigt åtgärdas i första hand av hälso- eller vattennämnderna och icke av den centrala myndigheten. Det har dock upplysts, att landskapsstyrelsen också i dessa ärenden försöker styra och övervaka arbetet på den kommunala nivån.

Enligt lagutskottets åsikt har det icke framkommit tillräckligt vägande skäl, som just nu skulle motivera en justering av den ganska nyligen genomförda förvaltningsreformen. Naturligtvis bör man satsa rätt mycket på miljöskydd och naturvård men frågan är om inte bästa resultaten skulle uppnås om alla hithörande ärenden kunde sammanföras till en enda större enhet med tillräckliga personella resurser. En förflyttning av den nuvarande miljövårdsbyrån från den ena avdelningen till den andra inom landskapsförvaltningssystemet skulle knappast medföra de fördelar som motionärerna sannolikt hoppats på. Man måste antagligen ännu se tiden och utvecklingen an och avvakta med omorganisationer till dess verkliga möjligheter kan förefinnas att också inom självstyrelseförvaltningen bygga upp någonting verkligt nytt och slagkraftigt på det här området. Intill dess bör man naturligtvis eftersträva möjligast effektiva verksamhet inom nuvarande organisationsram och fortsättningsvis hålla strikt gränsdragning mellan kraven på god miljövard och sådana andra strävanden som eventuellt kan föra med sig att miljövardssynpunkterna blir eftersatta. Möjligen kunde landskapsstyrelsen också överväga att stärka sådana förefintliga instansers befogenheter och inflytande som direkt arbetar för att bevara eller förbättra miljön omkring oss.

Under hänvisning till ovanstående får lagutskottet förty vördsamt föreslå att motionen skulle förkastas.

Mariehamn, den 8 januari 1976.

På lagutskottets vägnar:

Ordförande Jan-Erik Lindfors.

Närvarande i utskottet: ordf. Lindfors, v. ordf. Olof Jansson (delvis), ledamöterna Wilén (delvis), Dahlman (delvis) och Söderlund samt ersättarna Arvidsson (delvis) och Bengtz (delvis).